

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Demonstrationes
Chronologico-Historico-Juridico-Canonicæ**

Callenberg, Caspar

Coloniae, 1734

Caput Primum Exhibet primam Demonstrationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63192](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63192)

PARS PRIMA

PROPONIT

DEMONSTRATIONES MORALES.

CAPUT PRIMUM

Exhibet primam Demonstrationem.

DEMONSTRATIO PRIMA.

SI tempore Bonifacii VIII., qui *cum & in* Libro sexto condidit *C. Indemnitatibus*, Canonissæ Sæculares jamtum à vitæ communione defluxerint, teorsim habitârint, & passim cum Canonicis Capitula constituerint, tum Bonifacius VIII. in *C. Indemnitatibus. §. Supradictæ de Electis* 6. Comprehendit hujusmodi Canonissas Sæculares, scilicet singulatim extra communitatem viventes, & cum Canonicis Capitulum constituentes. Atqui &c. Ergo &c.

Numer. 2dus. Canonissa Sæculares tempore conditi Capituli Indemnitatibus jam separatim habitabant, & cum Canonicis Collegium constituebant.

Major est evidens; nam cum Bonifacii VIII. *C. Indemnitatibus. §. penult.* dicat per vocabulum *presentis temporis SUNT juxta quarundam Provinciarum consuetudinem Mulieres*; utique agit de Mulieribus, vel Canonissis Sæcularibus **TALIBUS, QUALES** illo tempore aderant; propter Vocabulum **SUNT**: Si autem quæ illo tempore aderant, jamtum à communi vitâ desciverint ad singularem, & vulgò cum Canonicis unum Capitulum constituerint, utique de talibus agit Bonifacius, & non de illis, quæ dudum ante illa tempora communiter inter se, secretæ tamen à viris, victitârunt; & jam pridem extinctæ erant; quod illis applicari non posset Vocabulum **SUNT**; cum tales non essent amplius. Quo quid clarius?

Minor etiam moraliter certissima est, ita quidem, ut (quod in moralibus rarissimum est) nemo unus omnino Scriptor eidem contradicat; sed contra Testes pœne innumeri, imo integra Concilia eam extra omnes dubii limites ad usque supremum Moralis certitudinis culmen provehant.

Nam sicut in confesso est quod Bonifacius VIII. omnino sub finem sæculi decimi tertii vel Anno 1300. ut volunt aliqui, vel Anno 1299. ut alii; vel denique, ut alii Anno 1298, Librum *Sextum*, & in illo *C. Indemnitatibus*, ediderit; ita pariter in propatulo est, **CANONISSAS SÆCULARES** dudum ante finem

Seculi tertii decimi, dissolutâ vitâ communi ad privatam deflexisse, adscitis passim in Collegas Canonicis Secularibus; quod testibus innumeris, si libeat, evincere liceat. Sed ne infinitus sim, aliquam multos tantum [plures tamen, quam ad moralem Certitudinem requiras] in medium adducam.

Agmen ducat testis oculatus, omnique exceptione major Prælatus à Sanctitate vitæ, & ab exquisita scientiâ Longè super Æthera notus, Purpuratorum immortale decus, Cardinalis Jacobus de Vitriaco. Is in Agro Leodiensi inter Canonissarum Secularium Collegia in duodecimo sæculo natus, Canonissas pernoscens Historiam Occidentalem, de qua mox, scripsit Anno 1220. teste Leuren. in *For. Benefic. part. 2. q. 722. n. 3.* scilicet octoginta circiter annis ante *C. Indemnitatibus*. At quàm clarum? quàm irrefragabile? quàm omni exceptione Majus hic nobis dat testimonium in rem præsentem? Illum sic inducit Carolus du Fresne in Glossario V. CANONICÆ. *Sed de SANCTIMONIALIBUS, quæ hodie CANONICÆ VOCANTUR, audiendus omnino Jacobus de Vitriaco in Historia Occidentali, c. 13.* Mox hæc ipsius verba recitat: AD IMITATIONEM, ET EXEMPLUM PRÆDICTORUM CANONICORUM IN PARTIBUS HANNONIÆ, ET BRABANTIÆ, ET IN QUIBUSDAM TEUTONICORUM, ET ALLEMANNORUM PROVINCIIS, SUNT MULIERES, quas CANONICAS SECULARES seu DOMICELLAS APPELLANT. *Hæc siquidem adeò Personas accipiunt, quod non nisi Filias Militum, & Nobilium in SUO COLLEGIO volunt recipere; Religioni & morum Nobilitati sæculi Nobilitatem præferentes. Purpurâ autem, & bysso, & pellibus griseis, & aliis jucunditatis suæ vestibus induuntur, circumdata varietatibus cum tortis crinibus, & ornatu pretioso circumamicta. Pellibus autem agnitis quantumcunque subtilibus, & delicatis utuntur. CLERICORUM autem, & PUELLARUM, & Juvenum Servorum, etiam sibi ministrantium cinctæ obsequio [unde manifestè colligas, illas non amplius Anno 1220. in Claustris, vel strictè dictis Monasteriis habitasse] IN DOMIBUS PROPRIIS HONORIFICE & SPLENDEDE EPULANTUR; NEC DESUNT MENSIS EARUM CONSANGUINEI [eho! Ergo Canonissæ Seculares per Hannoniam, Brabantiam, Germaniam jam Anno 1220. habuerunt DOMOS PROPRIAS, in quibus splendidè epulabantur cum Consanguineis. Ergò non amplius in Monasterio strictè dicto uni accumbebant mensæ, nec communiter, sed singulatim, ut nunc, vivebant] Sunt autem in iisdem Ecclesiis pariter Canonici Saculares, in diebus Festis, & Solennibus ex altera parte Chori cum prædictis Domicellis canentes; & earum Modulationibus equipollenter respondere Studentes. Similiter in Processionibus composita, & ornata. Canonici ex una parte, & Canonice ex alia parte concinentes procedunt [Quibus amabo verbis clariùs exprimi poterat, mixturam Canonicarum & Canonicorum jam ante Bonifacii VIII. tempora viguisse?]* *Quædam*

Numer.
3tius.
Luculen-
tissimum
Testimoni-
um Cardi-
nalis Ja-
cobi de
Vitriaco
de Anno
1220.

dam autem ex ipsis, postquam diebus plurimis de Christi Patrimonio vixerunt,
 RELICTIS PRÆBENDIS ET ECCLESIIS CARIORIBUS SIBI PERSONIS
 MATRIMONIO COPULANTUR. Ergo Anno 1200. Canonissæ Sæculares
 jam suas privatas præbendas habuerunt. Ergo communi vitæ jam tum renuncia-
 tum fuit. Et certè quamdiu vitæ communio obtinuit, nefas fuit Canonissana
 ad carnales Nuptias aspirare, ut numerus 12mus demonstrabit. Pondera hinc
 quisquis Veritatem amas, hoc tanti Viri testimonium, quo [cùm Anno 1209.
 Germaniam, Belgium, & Galliam Prædicando contra Albingenses hæreticos
 cruciatam, obierit] nemo Canonissarum Belgicarum, nemo Germanicarum
 Statum potuit habere perspectiorem. Confer hic modum loquendi Cardinalis
 de Vitriaco: *Ad Imitationem, & Exemplum Prædictorum Canoniorum in*
Partibus Hannonie, Brabantia, & in quibusdam Teutonicorum, & Aleman-
norum Provinciis: SUNT MULIERES &c. cum modo loquendi & verbis
Bonifacii VIII. C. Indemnitatibus. §. penult. SUNT juxta quarundam Provincia-
rum consuetudinem MULIERES, quæ &c. vivunt ut in Sæcularibus Ecclesiis Ca-
nonici Sæculares &c. confer hæc inquam, & cogita, an non Pontifex, dum
 capit *Indemnitatibus. §. penultimum* condidit, textum, & Verba Cardinalis
 in rebus Belgicis, & Germanicis versatissimi præ oculis habuisse videatur?
 Tu verò, qui soli tantum nubem inducere, & veritatem occulere laboras, quæ
 fronte in posterum negabis, Canonissas Sæculares jam ante capit *Indemnitatibus*
Dispositionem, abdicatâ Vitâ communi Singulatim habitasse, singulatim come-
disse; si perpendas verba Cardinalis: Clericorum autem & Puellarum, & Ju-
venum, Servorum etiam sibi ministrantium cincta obsequio, IN DOMIBUS
PROPRIIS HONORIFICE, ET SPLENDE EPULANTUR; NEC
DESUNT MENSIS EARUM CONSANGUINEI? Si in Domibus propriis
 inter CONSANGUINEARUM TURBAM, INTER CLERICORUM,
 PUELLARUM, SERVORUMQUE MINISTRANTIUM GREGES, splen-
 dide jam circa Annum 1200. epulatae fuerint; adhucne somniare audebis, eas
 Claustro, seu Monasterio præse dicto sepræ, uno Refectorio pastas, unis in
 officinis occupatas, vitam communem sub Annum 1300. degisse?

Quo ore inficiaberis eas tempore Bonifaciano passim Canonicis immixtas fuisse,
 si mediteris Cardinalis verba: *SUNT AUTEM IN IISDEM ECCLESIIS PA-*
RITER CANONICI SECULARES &c. &c.? An non ex descriptione ista
 Cardinalis ad summam evidentiam liquidissimè patet jam ante tempora Bonifa-
 ciana Canonissas Sæculares, ut modò Freckenhorstenses, abjectâ Vitâ communi,
 seorsim in propriis ædibus habitasse, in propriis ædibus comedisse, & cum Canonicis
 unum in iisdem Ecclesiis Capitulum constituisse? Certè vel solius tanti Cardinalis
 testimonium (cùm versemur in antiquis, in quibus leviores probationes, Mascar-
 dus de probation. Conclus. 103. n. 12. imò privata etiam scriptura, fidem facit
 Capyc.

Capyc. *decif.* 82. n. 4. *Decius in c. cum causam. limit. de probation.*) ad plenum triumphum sufficeret.

Numer. Sed cum testibus abundemus, post Agminis Ducem plenum testium Agmen
4tus. succedat.

*Praeclaris-
simum Te-
simontum
Concili
Rhemenfis
de Anno
1148.* Prodite itaque in scenam Patres Reverendissimi & Praelati omni fide Dignissimi, quotquot Anno 1148. sub Eugenio III. in Concilio Rhemenfi II. Canonem 4. in haec verba condidistis: *Ad majorem autem domus Dei decorem adjicientes statuimus; ut SANCTIMONIALES, & MULIERES, QUAE CANONICAE nominantur, & irregulariter vivunt, juxta Beatorum Benedicti, & Augustini rationem, vitam suam in melius corrigant, & emendent. Superfluitatem & inhonestatem Vestium recidant, & in claustro sint assidue permanentes. Choro, Refectorio & Dormitorio sint contentae; & relictis Praebendis & aliis propriis earum necessitatibus, DE COMMUNI provideatur &c. prohibeantur etiam, ne in earundem COLLEGIIS aliqua, quae irregulariter victura sit, recipiatur.*

Nempe quotquot hunc Canonem sanxistis, Testes mihi locupletissimi, & luculentissimi estis, CANONISSAS SECULARES desertam vitae communione jamtum Anno 1148. adeoque plus, quam centenis & quinquagenis Annis ante editum Librum *Sextum* Decretalium, Capitulumque *Indemnitatibus*, IRREGULARITER, ut & nunc, victitasse; *Communi Refectorio & Dormitorio* nuntium misisse, ex Praebendis privatis seorsum & privatim, ut nunc, se exhibuisse, seu sustentasse; alias enim frustra a Concilio jussae fuissent, relictis singularibus Praebendis, ad communem Vitam, ad commune Refectorium, ad commune Dormitorium postliminio redire.

Nec ipsi, quod summopere demiror, Adversarii rei evidentiam convicti negare sunt ausi, in Concilio Rhemenfi de quaestionis actitatum esse Canonissis; nam in *Restrictu Facti & Juris in 3tia Propositione n. 26.* ipsismet, incautis sane, haec veritas, & haec verba sunt elapsa de Canonissis Saecularibus: *De his extat Decretum Concilii II. Rhemenfis Anno 1148. sub Eugenio IV. (fuit tertius) ibi ad Majorem domus Dei decorem &c.* ubi recitant Decretum supra a nobis relatum. Si autem ipsimet Adversarii claram Veritate convicti, concedere sunt coacti, hoc Concilium de controversis Canonissis agere, ineluctabili consecutione pressi pariter concedere adiguntur; quod jam Anno 1148. Canonissae Saeculares a pristinae vitae communione desciverint, degenerarintque. Quod si forte dicerent, Canonissas postliminio ante Annum 1300. retulisse pedem, & ad communem vitam rediisse, id cum facti sit, ipsis incumbet probatio. *L. in bello, 12. §. facti. ff. de captiv. & postliminio revers. L. 1. C. de probationib.* Quam probationem antequam fecerint,

Terra feret stellas: Caelum findetur aratro. (2)

Contrarium constat ex Cardinale Jacobo de Vitriaco, quem *Num. 3.* retulimus,

(a) *Ovidius.*

restan-

restantem liquidò , quòd Anno 1200. apud Canonissas vix vestigia Vitæ communis superârint. Tantum abest, ut ad Vitæ antiquam communionem se penitus receperint. Ab Anno autem 1200. Canonissæ Seculares adusque præsentia tempora , & in hanc horam pergunt neglectâ communitate, ut ipsi videmus, singularim passim habitare, & ex privatis Præbendis privatim vivere.

Et verò, si in initia defectionis à vitâ communi factæ curiosiùs inquiram; invenio jam ante Annum 1138. vitam communem à Canonissis Secularibus abdicatam fuisse. Quod ut evincam certiùs, *Millenos prope Testes* (tot scilicet, quot Patres Concilium Generale Lateranense decimum, Authore Severino Binio in Conciliis Generalibus Anno 1618. editis, in notis ad prædictum Concilium sub Innocentio Papa II. concelebrârunt) in hoc Veritatis & Justitiæ Theatrum produco; nam hi Testimonium Veritati, quâ de hic quæritur, apertè perhibuerunt; dum in Synodo istâ Canonem vigesimum sextum in hæc verba procederunt. *Adhac perniciosam, & detestabilem CONSUETUDINEM* (en jam Anno 1139. CONSUETUDO erat) *quarundam Mulierum* [Mulierum vocabulo, ut Bonifacius VIII. in *C. Indemnitatibus*, ut Cardinalis Jacobus de Vitriaco, ut Concilium Rhemense, ita & hîc Lateranense, contra Personas alias Nobilissimas, & sæpè Regum Filias, quod à pristinâ vitæ Sanctitate, & communi defecerant, contemptim utitur] *Quæ licet neque secundum Regulam S. Benedicti, neque Basilii aut Augustini vivant, Sanctimoniales tamen vulgò censeri desiderant, aboleri decernimus; cum enim juxta Regulam degentes in Cœnobiis, tam in Ecclesia, quàm in Refectorio atque Dormitorio Communitè esse debeant, NB. propria sibi edificent Receptacula, & privata Domicilia.* Viden! ut jam Anno 1139. tempore Concilii Lateranensis à Communitate recessum fuerit? agere autem hîc Concilium de Canonissis Sæcularibus; magis liquet ex Canone sequente, & vigesimo septimo (Decretum Gratiani utrumque Canonem in unum contraxit *Can. Perniciosam 25. Caus. 18. q. 2.*) ibi: *Simili modo prohibemus, ne Sanctimoniales simul cum Canonicis & c. in Ecclesia in uno Choro conveniant. Quæ autem unquam Sanctimoniales cum CANONICIS, quàm CANONISSÆ in Ecclesia in uno Choro convenîre?*

Nec te nisi Ecclesiasticæ Historiæ sis planè rudis, SANCTIMONIALIUM nomen, ullo pacto offendet; nam nil usitariùs olim fuit, quàm id nominis Canonissis indere. Nomine Sanctimonialium Canonissæ veniunt in Concilio *Cabillonensi II.* sub Leone III. & Carolo Magno, Anno 813. c. 53. ibi: *Libuit namque huic Sacro Conventui quasdam admonitiunculas breviter EIS SANCTIMONIALIBUS scribere, quæ se Canonicas vocant; Quoniam hæc, quæ sub Monastica Regula normâ degunt, totius Vita sua Ordinem in eadem, quam profitentur regula, scriptum habent. Pergit Concilium eas Sactimoniales nominare c. 56. ibi: Neque Abbatisa, neque aliqua Sanctimonialium cum quibusvis*

Num. 5.
Adducuntur testes prope Mil-
leni, em
Concilio
Generali
Lateran-
ensi, tes-
tantes Ca-
nonissas
jam Anno
1139. à
vitacom-
muni, ad
privata-
tam trans-
isse.

Et Canonis-
cis immix-
tas fuisse.

Num. 6.
Canonissa
primus
passim sunt
Sanctimo-
niales ap-
pellant.

B

Masch

Primò à
Concilio
Cabillo-
nenfi.

Abstinen-
dum illis à
Colloquiis
Masculo-
rum ;

Nec licebat
foras pro-
dire.

Sanctimo-
nialium
nomen. &
Concilium
Mogunti-
num,

Et Aquis-
granense

Et Rhe-
menfe Ca-
nonicabus
impertit.

Num. 7.
Tota Anti-
quitas Ca-
nonem
Pernitio-
sam.
De Cano-
niffis in se-
lexis.

Masculis ullum Colloquium habeant, nisi fortè &c. &c. idem illis nomen bis datur Cap. 57. repetiturque cap. 58. 59. 61. 62. quibus omnibus Capitibus Concilium ex professo tantum de Canoniffis agit.

Hoc nomine Canoniffa veniunt in Concilio Moguntino eodem Anno 813. cap. 13. ibi : *Abbatiffas autem cum Sanctimonialibus omnino rectè & justè vivere censemus, qua verò Professionem Sancta Regula Benedicti fecerunt, regulariter vivant; Sin autem; CANONICE VIVANT pleniter, & sub diligenti cura custodiam habeant, & in Claustris suis permaneant, neque foris exitum habeant: sed & ipsa Abbatiffa in Monasteriis se contineant, nec foras vadant.* Hoc nomine Canoniffa veniunt in Concilio Aquisgranensi, quod triennio post scilicet Anno 816. tempore Stephani Papæ, & Ludovici Pii Imperatoris celebratum, integro Libro primo Canonice, toto autem Libro secundo, Canonicabus vivendi normam præscribit, ut videre est Tomo 2. Conciliorum Lutetiæ per Labbæum & Cossartium Anno 1671. edito. Ubi Libro secundo Canoniffa passim SANCTIMONIALES nuncupantur. Et quidem in præfatione dicitur : *Hanc Constitutionem Sacer Conventus Anno Incarnationis Domini 816. in Aquisgrani Palatio, ob animarum SANCTIMONIALIUM CANONICE DEAGENTIUM Salutem &c. in unum conegit, atque SANCTIMONIALIBUS tenendam, servandamque percensuit.* Idem Sanctimonialium nomen Canoniffis illic imponitur in Indice [qui Libro 2. præfigitur] quàm sapissimè, ut cap. 8. 10. 12. 13. 14. 15. 17. 18. 20. 21. in contextu verò sine numero.

Hoc nomine Canoniffa veniunt in Concilio Rhemenfi Anno 1148. Can. 4to. ibi : *Statuimus ut Sanctimoniales, & Mulieres, qua Canonice vocantur. vide supra num. 4.* Hoc nomine Canoniffa veniunt apud Antiquos Autores, Historicos & Canonistas (ut eos perlegenti patebit) tantum non infinities. Hinc an Sanctimonialium nomen primitus Canoniffis vulgò communicatum sit, solus ignorat; qui nec Historiam, nec Antiquos Canonistas primo à limine salutavit. Quid igitur miri, si Canoniffa Anno 1138. tempore Concilii Lateranensis sub initia defectionis à vita communi nomen SANCTIMONIALIUM à Conciliis primitus datum retinere, & SANCTIMONIALES vulgò censi desideraverint? etsi fortè postea, quando sub nomine Sanctimonialium à Lateranensi Concilio fulminatae erant, à nomine illo fatali Sanctimonialium penitus abhorruerint, & Canoniffa Seculares, quàm Sanctimoniales appellari maluerint, maximè, ut à quibus vita omninò dissidebant, ab illis & nomine id temporis fecernerentur.

Et ut certior sis Canone perniciosam, non alias, quàm Canoniffas tangi, scito ita totam censuisse Antiquitatem; cui utique, dum in Antiquis versamur, plus, quàm homuncionibus heri natis tribuendum est.

Ita censuerunt, qui cum primis in Jus Canonicum Commentari Antiquissimi Glossatores, Joannes nomine & Natione Teutonicus Friburgo oriundus, Epi-

Episcopus Boffinensis, Glossator Decreti : Et *Bartholomæus Brixinensis*, Jurisconsultorum sui temporis Princeps, qui ita Scribit in *Canonem Quicumque ult. XII. q. ult.* Argumentum est hîc pro *Sanctimonialibus Teutonia*, qua possunt habere propria &c. tamen talium *Vita* condemnatur *XVIII. q. 2.* Pernitiosam Joannes intelligit autem Joannem Teutonicum.

Nominatim Joannes Teutonicus, & Bartholomæus Brixinensis, ex primis Juris Canonici interpretibus, Cardinalis Hostiensis, Archidiaconus Guido de Bayse

Ita censuit Cardinalis Hostiensis, Henricus de Segusia, **FONS UTRIVSQUE JURIS DICTUS**, teste Morero in Magno Dictionario Historico *V. Bartholomæus de Suse*. Censuisse autem ita Hostiensem testes locupletissimi sunt Joan. Andr. in *C. Dilecta de Majorit. & Obed. in pr.* & Cardinalis Zabarella ibidem, quorum verba adhuc hoc numero dabimus. Ita censuit Glossa [quæ sufficit pro textu, quando textus deficit, ut dicebat Imola in *L. 1. ff. de Vulgari & Pupillar. Substit.*] in *Clem. attendentes 2. de Statu Monach. V. Canonissæ Seculares.* ibi : de his de *Electio. C. Indemnitatibus. §. penult. L. 6.* & subdit *V. approbare* : imo reprobari videntur *XVIII. q. 2. pernitiosam*. Ita censuit Archidiaconus [cujus opinio super sextum decretalium prævalet omnibus aliis secundum Rotam in antiquis Decis. 343.] in *C. Indemnitatibus de Elect. in 6. in fin.* ibi : *Appellantur Canonice de Major. & Obed. dilecta. Non approbata*, eò quòd *pernitiosus est earum Status. XVIII. q. 2. pernitiosam*.

Ita censuit Joannes Andreae, Juris-Consultus Doctissimus, teste Cardinale Bona, *Lucerna Juris* nuncupatus, Teste Wex in *Ariadne Carolina part. 1. tab. 2. Membr. 4.* Sententiam autem suam plurimis locis, & libris clarissimè expressit. Primò quidem in opere illo, quod admodum juvenis in *6tum* scripsit. in *C. Indemnitatibus V. Provinciarum.* ibi : *Ut in Teutonia*, & vide quod notat Joannes. Scilicet Teutonicus, quem supra hoc num. retulimus dicentem Canonissas *Canone Pernitiosam* perstrictas. 2dò in *Novella*, quam adultior conscripsit, in *C. Indemnitatibus V. Statum.* ibi : *Qui condemnatus videtur XVIII. q. 2. pernitiosam*. 3tò in *Clem. Attendentes 2. de Statu Monach. V. Approbata.* ibi : imò reprobata videntur *XVIII. q. 2. pernitiosam*. 4tò in *c. dilecta de Majorit. & Obed. in princ.* ibi : *In aliquibus talibus Ecclesiis habent & Canonicos, qui licet à Mulieribus habeant Chorum divisum, simul tamen conveniunt in Processionibus, utinam non in latebris, quod periculosum est c. 1. de vit. & honest. Cleric. Monasteria. XVIII. q. 2. pernitiosam. Hostiensis.* En quoties ille Canonistarum Phœnix Joannes Andreae, Canonissas ad *Canonem pernitiosam* referat!

Joannes Andreae.

Ita censuit Dominicus à *S. Geminiano*, vulgò *Geminianus appellatus*; qui sui temporis *Excellentissimus Canonista juxta & Jurista* audiit. Morer. *L. c. V. mus*, *Dominique di S. Geminiano* is Mentem suam clarissimè expressit primò in *Can. Quicumque ult. XII. q. ult.* ibi : *Notat Glossa, quod reprobari videtur earum Status, Ordo, & Regula in c. pernitiosam. hîc allegato.* Et 2dò in *c. Indemnitatibus §. supradicta.* ibi : *Quæro an Status istarum sit damnatus à Jure & dic quod sic.*

Geminiano

Cardinalis Zabarella, XVIII. q. 3. *pernitiosam*. Ita censuit magnum illud & memorabile inter Canonistas nomen, Cardinalis Florentinus Franciscus Zabarella, primò in *C. dilecta*. de Major. & Obed. ibi: Nota quod Abbatissa quandoque habet Clericos sua Jurisdictioni Subjectos, & dicit Hostiensis, quod quandoque habeat Canonicos, qui licet à Mulieribus habeant Chorum divisum, simul tamen conveniunt in Processionibus, & utinam non in latebris quod periculosum est. de vit. & honest. Clericor. Monasteria. XVIII. q. 2. *pernitiosam*. 2dò. in c. Attendentes. §. Illas. ibi: Nota, quòd Canonica Seculares non sine approbata imò reprobati videntur, ut dicit Glossa: scilicet per *Can. pernitiosam*. Taceo plurimos alios in re antiqua, in quâ omnes Antiqui conspirant. Et erit ex Neotericis Sciolus aliquis qui tantis Juris Antistibus & Patriarchis obstrepere, & dicere audeat CANONISSAS SECULARES *Canone pernitiosa*. haud tactas esse?

Num. 8. Si autem tactæ sint; necessariâ inde consequentiâ prono, ut ajunt, alveo fluit; quòd Canonissæ jam Anno 1139. centum & sexaginta plus minus annis ante Natales Libri sexti, & Capituli Indemnitatibus propria sibi edificarint Receptacula, & privata Domicilia; quodque cum Canonicis in eadem Ecclesia, imò in uno Choro, diversis tamen lateribus, convenerint; id enim asseritur & vetatur *can. pernitiosam*. Nec refert, quod, quas damnat Canon. *Pernitiosam*, easdem postea toleret Caput *Indemnitatibus*, & Clem. *Attendentes*; nam multiplex ad hoc responsio est: damnabat Anno 1139. Canon. *Pernitiosam*, CANONISSAS SECULARES, non præcisè ideo, quia propria sibi edificabant Receptacula, & privata Domicilia; sed idèd potissimum, quia in illis SUB HOSPITALITATIS VELLAMINE passim hospites (ut pergit Canon) & minùs Religiosos contra Sacros Canones & bonos mores suscipere nullatenus erubescant. Et hanc causam ipse Canon apertissimè mox subjicit dicens: Quia ergo omnis qui malè agit, odit lucem, & ac per hoc ipsa abscondita in injustorum tabernaculo se opinantur posse latere oculos Judicis cuncta cernentis; hoc tam inhonestum, detestandumque flagitium, ne ulterius fiat, omnimodis prohibemus, & sub pœna Anathematis interdiciamus. Quid mirum, si Canonissæ sub Annum 1139. ita vixerint, ut describuntur, & Laterano fulmine sint afflatæ, damnatæque? quæ utique Damnatio tempore Bonifaciano sub finem seculi decimi tertii cessare potuit, & debuit, cessante Damnationis causâ, inhonesto scilicet, detestandòque suspectæ conversationis flagitio. Si enim Canonissæ Anno 1300. criminis non habuerint Societatem cum Canonissis Anni 1139; quomodo damnationis consortio involvi cum illis poterant? certè quæ non participabant in delictis, nec pœnarum participes fieri addecut; quia pœna non nisi fontes premit. *L. Sancimus C. de pœnis. & noxa caput sequitur. L. Crimen. 26. ff. de pœn.* Si Canonissæ sub annum 1139. tam suspectam exeruerint hospitalitatem; meritò in illas jurâ sunt armata: si autem vel ipsæmet Reæ posterioribus temporibus se à suspectissimâ illâ hospitalitate abstinuerint, æquum

æquum erat, ut jura vel cum his ipsis emendatis mitius agerent; cum peccati venia detur correcto. c. peccati venia S. de Reg. Juris in 6.

Et quid, si Canonissæ solis Germaniæ, Belgii, & Lotharingiæ finibus clausæ, & Italis parùm notæ, in Romano Concilio Anno 1139. supra meritum suum apud Congregatos Patres denigratæ & diffamatæ fuissent; an non, posteaquam de illarum vita, & moribus etsi non ad summam perfectionem exactis tolerabilibus tamen, Sedi Apostolicæ constitit, cum illis connivendum fuit?

Quam non graviter, & inclementer Clemens V. cum toto Concilio Viennensi, & Clem. cum de quibusdam. de Religios. Domibus, & clem. ad nostram. de hæreticis. Excandescit in Beghinas? cum varii illis impingerentur errores duabus istis Constitutionibus diffusius relati, Papa cum Concilio hanc in Beghinas fulminavit Sententiam. Clem. cum de quibusdam cit. Nostam ex his, quàm ex aliis, de ipsarum opinione sinistra, frequenter auditis, eas meritiò suspectas habemus: Statum earundem Sacro approbante Concilio perpetuò duximus prohibendum, & à Dei Ecclesia penitus abolendum. En Beghinarum statum Clemens V. cum universo Concilio perpetuò prohibet, & penitus à Dei Ecclesia abolet. Hoc tamen non obstante immediatus Clementis V. Successor Joannes XXII, qui ipsas Clementinas primus promulgârat, cum habitâ accuratiore informatione intellexit multas esse in variis Orbis partibus Beghinas, quas objectorum errorum suspicio non afflaret, editis literis Extrav. ad Rectam de Religios. Domibus inter communes: declaravit has communi prohibitionis, & abolitionis fulmine nequaquam ictas. ibi: Beghinas hujusmodi inculpabiles, ut præmittitur, nec suspectas, sub prohibitione, & abolitione præmissis de Fratrum nostrorum Consilio declaramus, & volumus non includi & c. Cæterum Statum Beghinarum hujusmodi, quas esse permitimus & c. Nullatenus ex præmissis intendimus approbare. Hactenus Papa: quâ de re vide prolixius Vanespen. Juris Eccles. Univ. part. 1. tit. 9. num. 15. Quod paradoxum jam foret, si Pontifex Canonissas, ut Beghinas, primò damnatas, captâ postea meliore informatione, saltem quâ integræ vel tolerabiles erant, tolerârit?

Num. 9.
Beghina
primitus
generaliter
sunt dam-
nata:
postea mul-
ta tolerata.

An non Ordo Religiosus Divæ Brigidæ haud diu post ortum suum, de facto à Papa Martino V. tanquam Sanctorum Patrum Decretis, & Canonicis Sanctionibus [quod complecteretur Mares & Feminas juxtim habitantes] revocatus jamtum fuit? testatur id testis omni exceptione major, qui revocationis effectum ipse tempestivè impedivit, Juris - Consultissimus Abbas Panormitanus primâ parte Consiliorum. conf. 8. in medio. ibi: Cùm ipse Dominus Papa Martinus V. hodiernus, Expressè in suis Literis Revocatoriiis asserat, per illam Regulam duplicia Monasteria constitui, contra Jus prohibitionis, & in fine: In Casu nostro Papa dixit in Dictis Literis Revocatoriiis quod in Regula Sancta Brigida, inter alia capetur expres è, ut Monasterium hujus Ordinis fundandum, & construendum

Num. 10.
Ordo S.
Brigida à
Martino V.
primo re-
vocatus,
postea posi-
tivè est ap-
probatus.

dum pro habitatione FRATRUM & SORORUM debeat esse DUPLEX; quod reipsa falsum est, quia si bene inspiciantur verba Regula, ista MONASTERIA non possunt dici DUPLICIA; sed Monialium; ut supra dixi. Sed NB. Dominus Papa sic ex FALSA RELATIONE potuit verosimiliter esse deceptus cum NB. dicta Regula consistat in facto, & non in jure. Arg. c. 19. de constit. in 6.

Num. 11. Pontifex errare potest, errore facti.

Et tamen idemmet Papa Martinus V. melius per hunc Abbatem [qui suis temporibus post Joannem Andreae Lucerna juris dicebatur teste Wex. in Ariadne Carolin. loc. cit.] illuminatus, seu informatus cassatis Literis Revocatoris Ordinem S. Brigidæ, quem aliàs extinctum voluit, non tantum postea toleravit; sed & positivè approbavit. Vidi [ait Abb. loc. cit.] post hoc consilium literas bullatas Domini Martini, confirmantes prædictam Religionem secundum decisionem hujus Consilii. Si autem idem Ordo S. Brigidæ ab eodem Papa Martino V. revocari, & confirmari potuit; an non & Canonissæ Anno 1139. damnari; anno autem 1300. tolerari potuerunt? maximè si se aut purgâint, aut emendârint?

Num. 12. Adde quod sub initium publicæ defectionis à vita communi, & claustrali uni Dormitorio, uni Refectorio, & Domicilio assuetâ, insuperque votis saltem castitatis illigatâ, & perpetuam in Monasterio Residentiam professâ [ut fuscè ex Concilio Aquisgranensi probat Vanespen. 7. E. V. part. 1. tit. 33. c. 2. à n. 6.] ad singularem omnibus pænè Legibus solutam, maximis periculis obnoxiam, contra Votum Castitatis usque adeo ad Sacrilegas Nuptias aspirantem, poterat utique per Canonem Pernitiosam. Similèsque in Vocifragas, suæque Professionis immemores Canonissas, justissimè fulminari & detonari: At centenis post generalem illam defectionem, & ultra annis, quando jam vita singularis legitimo tempore præscripta, Pontificum, Cæsarumque conniventia, saltem tacitè, comprobata, pacificè possidebat; non debebant certè in Canonissas, nullo voto obstrictas, vitæ communi nunquam juratas, nunquam iniciatas, separatim quidem, honestè tamen, & laudabiliter victitantes, temerè damnationis spargi fulmina.

Quare primitus Canonissa à communitate deficientes, merito sint damnata, postea tamen tolerata.

Num. 13. Vestem Religiosam in propriis aedibus gestare libebat.

Maximè cum & singulatim & sanctè pariter vivere nihil veter. Et ipsa Jura permittant Feminis usque adeo vel Vestem Religiosam in propriis aedibus gestare. can. Mulieres 131. XXVII. q. 1. Mulieres obtentu Religionis velata, aut in Monasterio regulariter vivant, aut in DOMIBUS SUIS SUSCEPTUM Habitum castè observent & Canone Vidua. XX. q. 1. & can. de Viduis 107. XXVII. q. 1. & cap. insinuante, qui Clerici vel vovent. & cap. ex part. 1. l. 2. de conversione conjug. Et quantæ hodièque Virgines, quas Devotas vocant, quantæ Canonissæ in privatis aedibus suis, non vivunt sanctissimè! Et hinc mirum non est Canone Pernitiosam. damnatas Canonissas, juratæ communionis, & Castitatis Desertrices, insuperque de periculosa hospitalitate suspectas; toleratas contra Capite Indemnitatibus. & clem. Attendentes. Canonissas nulli communitati juratas, nullo voto obstrictas, singulatim quidem, sed inculpabiliter victitantes.

Quare

Quare cum nihil obster, quò minùs & Canone *Pernitiosam* & C. *Indemnita-*
tibus. & *Clem. Attendentes.* de Canonissis Sæcularibus actum sit, credamus
Joanni Teutonico, credamus *Bartholomæo Brixinensi*, credamus *Cardinali Ho-*
stiensis, credamus *Glossæ*, credamus *Archi-Diacono*, credamus *Joanni An-*
dreæ, credamus *Cardinali Zabarella*, credamus *Geminiano* [quantis nomini-

bus! quantis Justitiæ Sacerdotibus! quantis Juris Canonici interpretibus] cre-
damus denique *toti Antiquitati* asserenti Canonissas Sæculares *Canone Pernitio-*
sam. esse perstrictas. Quod si credimus, pariter fateamur, necesse est; Cano-
nissas Sæculares jam Anno 1139. *Propria sibi adificasse Receptacula, & privata*
Domicilia *pristinæque longum vale dixisse communitati.*

Fingamus tamen tantisper [ut causæ bonitati confisus, nihil non concedam
Adversariis] fingamus inquam, errasse Summos Juris Principes, errasse totam
Antiquitatem, in eo; quod Canonem *Pernitiosam.* in Canonissas Sæculares de-
torserit, quia fortè non tam illæ, quàm aliæ feminæ, suspectæ hospitalitatis
infamiâ laborârint, adeoque fulmen Capituli *Pernitiosam*, in se concitârint;
id tamen nemo sanæ mentis credet, tantos Viros cum tota Antiquitate tam turpiter
tam palpabiliter tam enormiter errasse; ut auderent asserere, vel potius protervè,
& imprudenter mentiri; Canonissas Sæculares jam Anno 1139. ut dicitur Canone
Pernitiosam. à communi vita defecisse, *Propria sibi adificasse Receptacula, &*
privata Domicilia, si nequidem adhuc seculo decimo tertio & sub initium
decimi quarti, quando ista scribebant Antiqui Glossatores, Canonissæ Sæculares
explosâ communitate *Propria sibi adificârint Receptacula & privata Domici-*
lia. An non talia Receptacula, & Domicilia sub oculos cadere debebant? an
non quivis Autores tales mendacii convincere potuisset? si dum scribebant, nulla
adhuc extabant propria hujusmodi Canonissarum Secularium *Receptacula, nulla*
privata Domicilia; sed bonæ Canonissæ eatenus uno Claustro, uno Refecto-
torio, uno Dormitorio, unis Officinis contentæ, communiter vixerint? An non
tot nobilissima, tot ditissima, tot honoris sui tenacissima CANONISSARUM
SECULARIUM COLLEGIA *Joanni Teutonico*, *Bartholomæo Brixinensi*,
Cardinali Hostiensis, *Glossæ*, *Joanni Andreæ*, *Cardinali Zabarella*, *Geminia-*
no, & innumeris aliis, tanquam atrocissimis Calumniatoribus Actionem inju-
riarum denunciâssent ex eo, quòd ab illis diffamatae essent, tanquam *damnata*
Canone: Pernitiosam; si nequidem sub Annum 1139. communitatem abjecis-
sent; *propria Receptacula, & privata Domicilia adificâssent*, cum Canoni-
cis nullam in Ecclesiis communicationem habuissent? credibilène est nullum
unicum ex antiquis Scriptoribus Canonissas [si Anno 1139. in communitate
constanter perstitissent, à Canonicis sat sejunctæ mansissent] à probrosâ Capituli
Pernitiosam imputatione vindicaturum fuisse? an verosimile est, si revera aliæ,
quam Canonissæ, Sæculares Feminæ *Canone Pernitiosam.* perstrictæ fuissent,

Num. 14.
Incredibile,
Canonissarum Prin-
cipes, cum
tota Anti-
quitate, er-
râsse in eo,
quòd di-
cant Cano-
nissas in
privata
Domici-
lia secessis-
se, & cum
Canoni-
cis in eo-
dem Tem-
plo convu-
nisse.

à ne-

à nemine Autore vetusto, prodendas fuisse? Non moverunt actionem tot Collegia: nemo unus Antiquus Scriptor Canonissas vindicavit: nullus ex vetustis Autoribus Mulieres alias, quàm Canonissas prodidit. Maneat igitur tanquam moraliter certissimum, quod Canon *Pernitiosam*. Canonissas feriat, quòdque idcirco illæ jam Anno 1139. debuerint relictâ communi vita *Propria adificasse Receptacula, & privata Domicilia, & cum Canonicis in Ecclesia convenisse.* Imò & per diu jam ante Annum 1139. antè que Concilium Lateranense à communitate per Canonissas recessum est. Nam gravissimi, & primarii Juris Interpretes, usque ad eò Canonem *Quicumque ult. XII. q. ult.* [qui in Concilio Triburien- si in Villa Regia, prope Moguntiacum, celebrato, vel Anno 1035. in ultimo Concilio Triburien- si, vel anno 895. in primo, conditus est] Canonissis Secularibus à communi vita digressis, apertè applicant.

Num. 15.
Canonissa
jam tempo-
re Concilii
Triburien-
sis, prope
Mogunti-
am, cele-
brati, vi-
sam com-
munem ab
dicaverant

Testibus
Antonio à
S. Georgio,

Dominico
à S. Gemi-
niano,

Archidia-
cono Joan-
teutonico,
Bartholo-
mao Brix-
mensi, Ber-
nardo
Compostel-
lano,

Num. 16.
Canonissa
una cum
Canonicis

Audiat Celeberrimus, & Perantiquus Juris Canonici Commentator, Joannes Antonius à S. Georgio Episcopus Sabinensis, Cardinalis Alexandrinus nuncupatus: Verba illius in Canonem *Quicumque* citatum sunt: loquitur [scilicet Canon] de quibusdam *Monialibus*, quales sunt in terra *Teutonicorum*, quæ propriis non abrenunciant, & sicut Clerici *Seculares* propria habent, & NB. *SINGULARITER VIVUNT*. Hugo *Nec sunt Monacha; sed Moniales, & Canonice Seculares; & tales possunt condere Testamenta.* ubi nota Verba *Singulariter vivunt*, & verba: *nec sunt Monacha; sed Moniales & Canonice Saculares.*

Eundem Canonem *Quicumque*. eisdem pœnè verbis Canonissis *Sacularibus* appropriat Eruditissimus Dominicus à S. Geminiano in d. Canonem *Quicumque*. ita scribens: de his *Mulieribus* loquitur hoc *Capitulum & Capitulum. Virgines XX. q. 4. secundum Hugonem; loquitur enim de Mulieribus MONIALIBUS, quæ propriis non renunciant; & sicut Clerici Seculares propria habent: nec sunt MONACHÆ; sed MONIALES, & CANONICÆ SECULARES &c.* Notat Glossa in *Clem. Attendentes. vers. illas quoque de Statu Monachorum; quod reprobare videtur earum Status, Ordo, & Regula in hoc C. Pernitiosam allegato.*

Idem *Capitulum. Quicumque*, dum in illud scribunt, Canonissis *Sacularibus* attribuunt, Archidiaconus Joannes Teutonicus, Bartholomæus Brixinensis. Idem Canonissis applicat Bernardus Compostellanus vetustissimus Commentator in *C. Dilecta. de Major. & Obedient.* Usque ad eò sub idem tempus, quo Canonici à vita communi deficere cœperunt; & Canonissas communitati obnunciâsse, & eâdem ruinâ ad vitam singularem paulatim devolvi cœpisse, communis fert Sententia.

Admodum, inquit Vanespen. L. c. n. 12. *Verosimile apparet, quod sicuti Canonici &c. desertâ vitâ communi transiverunt ad vitam singularem; ita quoque CANONICÆ CIRCA IDEM TEMPUS à vita communi transire cœpe-*

vint ad vitam singularem. Sicut **CANONICI** (verba sunt Molani de Canonicis cap. 15.) à veteri illa regula disciplinâ plurimum recesserunt, ita & **Canonicas** hâc in parte sequaces habuerunt. Et ne mireris feminas ad deteriora statim secutas cum etiam exemplo Evæ in omne præire soleant malum.

Jam autem Canonici circa annum 977. communem vitam deposuerunt, ut habet communis sententia Historicorum cum Trithemio Abbate Spanheimensi; qui in *Chronico Hirsauensi* ad annum nongentesimum septuagesimum septimum, hâc de re & de Archi-Episcopo Trevirensi ita scribit: *Sub Theodorico Canonici Majoris Ecclesiæ, Trevirensis scilicet, abjectâ Regulari vitâ, quam hucusque Majores eorum continuaverunt, desierunt esse REGULARES; & NB. FACTI SUNT NOMINE & CONVERSATIONE SECULARES. Quorum exemplo malo CANONICI quoque S. Paulini Trevirenses & Castoris in Confluentia, Moguntinenses, Wormaticenses, Spirenses & NB. COMPLURIUM ALIARUM ECCLESiarUM diversis quidem temporibus, sed uno impietatis spiritu, Regularis vitæ communitatem abjecerunt. De qua defectione vide plura infra Num. 25.*

Unde si Canonissæ unâ cum Canonicis jam circiter annum 977., singularem vitam amplexæ sint; sequitur infallibili calculo, plûs quàm ipsis trecentis annis, ante *Capitulum Indemnitatis*. vitam & habitationem singularem amplexas.

Certè constat celeberrimum Illustrissimum & Antiquissimum, quod Nivellæ in Belgio est, *Canonicarum Secularium Collegium*, jam anno 1059. communitate vivendi excidisse: Notat *Aubertus Myraus* (verba sunt Vanespeni § E. V. part. 1. tit. 33. cap. 2. n. 11.) *Collegium Canonicarum Nivellense, quod inter Belgica Canonissarum Collegia videtur antiquissimum, in communiione bonorum ac possessionum usque ad annum 1059. perstitisse, quo anno, ait, prædia illius Ecclesiæ in tres portiones Henrico quarto Imperatore agente fuerunt divisa: in Xenodochium, in Beneficium Abbatissæ, & in Prabendas 72. Fratrum, ac Sanctimonialium. Divisionem istam Lottarius Imperator Anno 1136. approbavit. Hac Myraus in notis ad calcem indicis Collegiorum Canonicarum, qui habetur in Codice Regularium. Utrumque illud Diploma transcripsit in Notitia Belgii c. 89. & 347. pergit Vanespen. l. c. hinc habemus, quod circa Seculum undecimum proventus Canonica-*

rum cæperint dividi atque in Prabendas degenerare. Nivellense porrò Collegium (ait Zypæus J. P. N. libr. 3. n. 6.) à Paschali II. brevem vitæ formam habet & c. sed Anno 1136. Lottarius Imperator bona divisit (vel potiùs factam divisionem approbavit, ut docet Myraus) partem Hospitali, alteram Abbatissæ, tertiam CONGREGATIONI 72. Fratrum & Sororum attribuit. Ubi adverte, quod 1136. Nivellæ fuerit CONGREGATIO 72. Fratrum & Sororum, adeoque Canonice Canonicis permistæ.

Si autem præfacto tempore ipsis Cæsaribus, vel agentibus vel approbanti-

C.

bus

secularibus, circa annũ 977 jamcũ vitamcommunem exuere sunt ausa;

adeoque plûs quàm tribus intergris Seculis ante editionem Libri sexti Decretalium.

Num. 17. Canonissæ Nivellenses ad singularem vitam jam anno 1059 dislapsa sunt

Constat id ex Diplomatis Cæsareis.

bus primarium Canonissarum Collegium Nivellense communioni libellum repudii dederit, quis credat alios Parthenones in tam laudabili, si Diis placet, facinore non esse secutos aut certè prægressos; maximè cum ad vitam privatam jam ab anno 977. ipsi Canonici (à quibus, ceu Viris, majorem virtutem peræquè ac constantiam meritò exigeres) latissimam stravissent viam, & classicum cecidissent?

Num. 18.
Frecken-
horsten-
ses etiam
saltem an-
no annuum
1090. &
1086. à
vita com-
muni de-
sexerunt.

Constat ex
binis Di-
plomatibus
Episcopal.

Certè ipsum Freckenhorstense Collegium, ex quo præsens lis erupit, Nivel-
lense, aut ponè secutum, aut proximè in repudianda vita communi est antegres-
sum. Constat id ex binis vetustissimis Diplomatis authenticis, quæ Sanctus
Erpho Mönasteriensium Episcopus XVII. quà anno 1086, quà anno 1090.
Freckenhorstensis concessit; quæ Albertus Boichhorst, Indagator Antiquitatis
solertissimus, classicusque juxta, ac domesticus apud Mönasterienses Scriptor, in
vita Sancti hujus anno 1649. Mönasterii edita in forma probante refert; nam dum
primo Diplomate dicit Erpho: *Igitur Domina Adelheit, Frickenhorstensis Dei
gratiâ Abbâtissa, assumptis secum sua professionis filiabus, ejusdem videlicet Fricken-
horstensis Cænobii Sororibus, Præposita Ida, Desana Eila, Custode Gerburga,
aliisque quarum nomina inscripta sunt: Thiedilia, Sunonhilda, Gertrude, adit
Serenitatem nostram* (erat Erpho per Matrem ex Regia Saxonum, per Patrem ex
antiquissimâ Obotritorum Wandalia Principum Familiâ, inquit Boichhorst)
sat significat illâ tempestate non ampliùs Freckenhorsti viguisse *claustralem &
communem* vitam, vi cujus nec Canonicabus, nec Abbâtissis prodire foras licitum erat, ut patet ex numero 6to supra.

Maximè autem elucescit jamtum *Communione* in bonis, vestibus, cibis & potu exolevisse, si secundum Diploma attentius perlegatur; nam inde primò radiat, bona communia jamtum in privatas Præbendas divisa distinctâque fuisse; dum mentio illic fit *TERTIÆ PRÆBENDÆ*. ibi: *Tertiam Præbendam Freckenhorstensis Cænobii &c.* secundò inde liquet Canonissas Freckenhorstenses non esse sub id tempus usas *communi mensâ, communi cibo & potu*; cum Episcopus ibi dicat: *Cum Fidelium nostrorum consilio, Præbendam Freckenhorstensis Cænobii, qua aut vix aut malè dabatur, aut etiam importunè subtraheretur, nec post subtractionem restituebatur, ita ut sex hebdomadibus, inter Julium & Augustum Menses, nec potus eis, nec panis daretur, ceteris autem temporibus confusè, & indiscretè, & contra aliarum consuetudines Ecclesiarum, inutiliter (quæ justè danda erant) & incautè ministrabantur; statis temporibus cautius, & plenius dari constituimus.* Si autem *sex Hebdomadibus inter Julium & Augustum Menses, nec potus eis, nec panis datus fuerit*, evidentissimum & innegabile signum est, quòd Canonissæ Freckenhorstenses illis temporibus *communi mensâ* non fuerint usæ. à capite *Jejunii*, pergitur in Diplomate, usque ad *Pascha Quatuor Allectia* singulis, quanto meliora emi poterunt, doventur; an non ex quatuor illis hæc cum vasculis, singulatim donandis, *vita singularis* mani-

manifestè colligitur ? visum est nobis, scribitur eodem contextu, *ut Abbatisse per se, & Sanctimonialibus suum proprium vinum separatim haberent.* Et infra: *ad comparationem vini Sororum &c. quod sui juris sit, & in suum cellarium deferatur &c.* Quæ hæc species communitatis? Et infra: *Pecunia ad comparandum vestitum parva erat, nec ad dimidium alicui sufficiebat.* Luculentum iterum signum abolitæ jamtum communitatis. Hinc etiam, & aliunde nota (rectè inquit Boichhorstus hoc loco) fuisse vestibus, & Præbendâ, & administratione Virgines planè separatas. Et infra in Diplomate ait Episcopus: *Abbatissa &c. etiam quæ ad se pertineant in suos usus separatim discreta sunt, separatim Sanctimonialibus attinentia, disposuimus.* Unde iterum Boichhorstus l.c. dicere debeo fuisse ejusmodi Præbendas, Beneficia Mulierum &c. & non stetisse illâ ætate Virgines in Clausura &c. sed distinctas Præbendas & ex his proprium quid habuisse. En quot indicis apparet vel ipsum Freckenhorstense Collegium, etiam illo tempore, quo passim Cœnobium appellabatur, jam ante annum 1090. à vitæ communione abiisse.

At quorsum hæc, inquires, tam operosè congesta sunt? respondeo esse, ut videas, ut pervideas, ut palpes candidè Lector, verum indubitatum esse, manifestum esse id, quod integra testantur Concilia Rhemense & Lateranense; quod gravissimè produnt Cardinales, Hostiensis, Florentinus, Alexandrinus & Jacobus de Vitriaco, quod Summi Canonistarum loquuntur Principes & Patriarchæ; Archidiaconus, Joannes Andreæ, Joannes Teutonicus, Bartholomæus Brixianus, Geminianus &c. quod Authentica docent, & Antiquissima Cæsarum Henrici IV. & Lottarii, insuperque Sancti Monasteriensium Episcopi Erphonis Diplomata, quod denique nemo unus Authorum hæctenus inficiari est ausus; nimirum quòd Canonissæ Seculares, jam dudum ante annum 1298., 1299. vel 1300. Libri sexti Decretalium, & Capituli Indemnitatibus natalem, à vita communi ad privatam vela verterint. Et licèt minimè credam, omnia Canonissarum Collegia uno eodémque tempore, quasi universali turbine, à vitæ communis sanctitate dejecta esse, cùm non dubitem & hinc motum ad laxiora factum esse successivè; aliòsque Parthenones aliis citiùs vitam esse amplexos singularem; attamen id mihi certum est, vitæ communitatem, tam apud Canonissas quàm Canonicos, à Seculo decimo (ut supra Num. 16. ex Trithemio docuimus) ità alibi nutare & labascere, alibi labi cœpisse; ut Seculo decimo tertio post tantam annorum intercapedinem, ubique locorum & gentium penitus sit collapsa.

Rectè Eruditissimus Lovaniensium Canonista Vanespen J. E. V. part. 1. tit. 33. c. 2. n. 12. ait *admodum verosimile* (certum dicere poterat, si nostras rationes legisset) *apparet, quod sicuti Canonici circa saculum 12. & 13. (10. & 11. rectiùs potuisset) desertâ vitâ communi transierunt ad vitam singularem; ità quoque Canonica circa idem tempus à vita communi transire cœperunt ad vitam singularem*

C 2

& n.

Num. 19.
Quare tam
operosè pro-
betur Ca-
nonissas Se-
culares du-
dum ante
Can. In-
demnita-
tibus sin-
gularim
vixisse.

Omnia Ca-
nonissarum
Collegia se-
culo 13.
communi-
tatem jam
abdica-
runt.

& n. 16. Quâ ratione ad exemplum Canoniarum Secularium cum vitâ singulari ad Secularem quodammodo, seculo 13. transfuissent Canonici, narrat illius temporis non contemnendus Historicus, Cardinalis de Vitriaco in Historia Occidentali cap. 13.

Et sanè quâ Fronte (quòd Argumentum supra num. 14. fufius urgeo) Autores, qui seculo decimo tertio, & sub initium quarti, continuò post editum Librum sextum, scripserunt, UNO ORE dicere fuissent ausi, quod suis temporibus Canonissæ privatim victitârunt, cum Canonicis in Templo convenerint; si id à vero abluferit, si Canonissæ sub id tempus inter se quidem communiter, secreta tamen à Canoniarum consortio, vixerint?

Scripsit Cardinalis de Vitriaco Anno 1220. (ut supra num. 3. vidimus) at si seculo decimo tertio adusque annum 1300. & ultra sua Canonissis Secularibus constiterint facta tecta inconcussaque vitæ communitas, quo tantus Vir calumniandi percitus oestro, generatim de Canonissis *Hannonia, Brabantia, Teutonia*, seu *Allemannia*, anno 1220. in sua Occidentali Historia effutire præsumpsit quod *in Domibus NB. propriis honorificè, & splendide epulentur, nec desint mensis earum consanguinei.* quòdque sint in iisdem Ecclesiis pariter Canonici Seculares? vide supra num. 3.

Num. 20. Floruerunt in seculo decimo tertio *Bartholomæus Brixinensis, Joannes Teutonicus, Cardinalis Hostiensis, Archi-Diaconus, & Joannes Andrea* qui duo ultimi longævam vitam suam, in seculum decimum quartum, extenderunt; nam *Bartholomæus Brixinensis*, anno 1258. ætatis suæ 84. diem obiit, Teste *Morero in Grandi Dictionar. V. Barthol. de Bresce*: Bartholomæum hunc modico tempore præcessit *Joannes Teutonicus* à Bartholomæo citari solitus: *Cardinalis Hostiensis, Henricus de Segusia*, Cardinalitia ab Urbano quarto purputâ donatus est anno 1262. demortuus anno 1272. teste eodem *Morer. V. Bartholom. de Suse*: *Archi-Diaconus Guido de Bayso*, maximè inclaruit circa annum 1290. Teste *Lycostene, in Gesnerian. Biblioth. V. Guido de Bayso*; quem, cum primus ferè in Librum sextum condiderit commentarios, in decimum quartum seculum provixisse necessum est. *Joannes etiam Andrea*, cum post publicam propè quadraginta quinque annorum in Cathedra Bononiensi Doctionem, non ante annum 1348. denatus sit, Teste *Morero V. Jean André*, utique magnam vitæ suæ portionem seculo decimo tertio debet; ne puer Cathedram conscendisse credatur. At enim; an non hi tanti Viri errorem errârunt turpissimum; dum (ut num. 7. abundè ostensum est) Canonissas sui temporis ad Canonem *Pernitiosam* referendo, docuerunt implicite, *eas propria sibi edificasse Receptacula, & privata Domicilia &c. cum Canonicis in Ecclesiis convenisse &c.* Si eâ tempestate adhuc vitæ vigerit *Communio*, & nulli dum Canonicabus Canonici permixti fuerint? An non potius tanquam evidens, & manifestum tenendum est; tot, tamque

Autores
qui ipsomet
decimo ter-
tio seculo,
vel statim
sub initium
decimi
quarti scri-
pserunt, &
testantur.
Vitam id
temporis
privatam,
& Canoni-
cis, mix-
tam, à Ca-
nonicabus
agitam,

tamque graves Autores (cum etiam *in Ore duorum, aut trium Testium, ster omne verbum, Oraculo Divino*) vera de rebus suorum temporum (maximè cum illis nemo contradicat) scripsisse, & posteritati tradidisse, adeoque jamrum seculo 13tio, dum ista scriberentur, Canonissas reapse posthabita *communitate ad singularem vitam* transiisse; & vulgò (cum primis in præcipuis Ecclesiis) cum Canonicis concurrisse?

Quæ si mihi, ut à nemine prudente negari possunt, tandem concedantur;

Ite triumphales circum mea tempora Lauri!

Vicinus; (a)

Nam his concessis, necessariâ consequentiâ sequitur: ergo Bonifacius VIII. in *C. Indemnitatibus. §. supradicta de Elect. in 6.* comprehendit hujusmodi Canonissas Seculares, scilicet *singulatim* extra communitatem viventes, & cum Canonicis Capitulum constituentes. Ut nemo, qui vim syllogisticam callet, inficias iverit. Et hoc est, quod erat *demonstrandum* hâc primâ Morali Demonstratione; quæ certè cuivis, nullis partibus infecto, non infimum Moralis evidentiæ gradum attingisse videbitur. Sed cum, quæ clara sunt, luculentiora fieri possint, ad illustrandam præsentem Materiam, ultrâ eamus.

CAPUT II.

Secundam propinat Demonstrationem.

DEMONSTRATIO SECUNDA.

Capitulum *Indemnitatibus. §. penult. de Elect. in 6.* conditum est pro Canonissis NB. *Secularibus*. patet ex *Summario in C. Indemnitatibus §. penult.* ibi: *Hæc constitutio locum habet in Monialibus regulariter viventibus, & in Canonicis Regularibus, hoc excepto quod non debeant, nisi Professe eligere vel eligi, quod non potest sibi vindicare locum in Canonicis Secularibus.* Per hoc tamen Papa non approbat Statum dictarum **CANONICARUM SECULARIUM**. En tam in paucis lineolis nomen *Canonicarum Secularium* bis expressum; ut nullus dubites de veritate nostræ Majoris, maximè si porrò resciveris, quod eandem ambabus, quod ajunt, manibus amplectantur Doctores universi, contradicente nemine.

Sed *Canonica*, non ante dictæ sunt *Seculares*, quàm à vita *communi* ad *privatam*, *Secularibusque* simillimam descenderint: nec aliis *Canonicabus* nomen *Secularium* adhæsit, quàm illis, quæ vitam *singularem* sunt amplexæ. Ut

Num. 12.
c. Indemnitatibus
scriptum est
Canonissis
Secularibus.

C 3

iterum

(a) Ovidius L. 1. Eleg. 12.